

Memo EML esindajate kohtumisest põllumajandusminister Ivari Padari ning põllumajandus- ja maaelupoliitika asekancleri Illar Lemettiga 07.novembril 2014.aastal põllumajandusministeeriumis.

EML-i esindasid kohtumisel juhatuse esimees Aleksander Kilk, juhatuse liige Andres Tamla, tegevjuht Marianne Rosenfeld ja mesinik, petitsiooni algataja Maire Valtin.

Kohtumine algab tutvustamisringiga ja Aleksander Kilk annab üle EML-i poolse kirja ministeeriumile (lisa memole) ja tutvustab selle sisu.

Maire Valtin lisab, et mesilaste hukkumine on suur probleem ja eelkõige seal, kus on intensiivne põllumajandus. Need 6 juhust käesoleval 2014.a., kus mesinikud on teatanud mesilaste suremisest ja teinud analüüsid, pole veel kaugeltki kõik pritsimiste tagajärjel surnud pered. Pestitsiidide tagajärjel surnud või hääbuvaid mesilaid on kindlalt 60 ja võib-olla ka enam. Mesinikud löövad juba käega, sest midagi ei ole aastate jooksul muutnud. Mürgitajaid ei tuvastata ja tundub, et seda ei tahetagi teha. Pigem püütakse näidata olukorda sellisena, et süüdi on hoopis mesinik ise, kes ei oska oma mesilasi kaitsta ja ravida, ning tegemist olevat hoopis varroalesta kahjustusega. Tegelikult on aga tänavu ka eluaegsete väga kogenud mesinike (Mait Mardla, Lembit Kaasik jne) mesilaspered surnud ja siin ei saa rääkida teadmiste puudusest. Tegemist ei ole ainult varroalestaga, vaid ka juba väga palju pestitsiidide ülemääraste annuste kasutamisega valel ajal ja vales kohas. Loomulikult on mesilates ka varrolesta või teiste mesilashaiguste probleeme.

Maire Valtin toob võrdluse Keskkonnaministeeriumi poolt väljamakstava karude poolt tekitatava kahjuga. Ta ütleb, et siin ei ole oluline, kust metsast karu tuleb. Kahju vähemalt osaliselt makstakse kinni. Pestitsiidide kasutamise tagajärjel surnud peresid aga ei korva keegi, sest enamasti juhtudel lihtsalt süüdlast-pritsijat ei tuvastata. Tänu kleepaine kasutamisele pritsitavates lahustes jääb palju mesilasi tarudesse tagasi tulemata, lihtsalt surevad põllul ja mesinik leiab mingi aja pärast nõrga ja hääbuva pere. Mesinik ei pea jooksmas mürgipritside kannul, tal on omal tööd erinevates mesilagruppides piisavalt. Mesinikud on tõsiselt väga mures. Mesinikud ei saa pritsimise korral palava ilmaga tarusid kinni panna (mesilaste meepõied lõhkevad), samuti ei jaks neid ka ära vedada, sest mesinike keskmine vanus on ikkagi 57 aastat. Näiteks juunis-juulis on tarud juba nii rasked, et neid ei jõuagi füüsiliselt kusagile viia. Paljud mesinikud elavadki põldude keskel ja kuhu neil siis neid tarusid viia oleks. Ja need, kes veavadki oma tarud kodust kaugemale metsadesse või raiesmikele, teevad suuri kulutusi elektrikarjustele, autokütusele (iga 8-9 päeva järel vajalik kohalesõit perede hoolduseks), tarude kaitsmisele nügiste, rähnide, karude eest. Mesinduse tasuvus on tunduvalt vähenenud ja küsimuse all on mesinduse tulevik. Meie, mesinikud, oleme samasugused põllumajandustootjad nagu põllumehed, veisekasvatajad jne. Riigipoolne tähelepanu ja abi on vajalik.

Illar Lemetti tõdeb, et ühelt poolt on põllumürkide pritsimise reeglid paika pandud, kuid kahjuks kõik põllumehed ei pea sellest kinni. Olukord on igal juhul problemaatiline ja sellega nõustub ka minister. Lahenduseks ei saa olla ka see, et taimekaitseinspektorid valvaksid. Neid on vaid 15 ja nende tegevusvaldkonna ülesandeid on teisi. Aga väga oluline on, et teatud juhtumid jõuaksid lahendusteni, s.t. kahju tekitaja maksaks kahju kinni.

Minister ütleb, et ta luges petitsiooni juba europarlamendis olles ja mõtles sellele, kuidas algatada koostööd mesinike ja põllumeeste vahel. Tegelikult on Eestis juba olemas 10 käsku (koostatud 2010) ja sealt saaksime edasi liikuda. Samas on ta mures, kuidas põllumehed oma saake saaksid, s.t. teravilja ja teisi kultuure ei saa kasvatada kahjuks ilma pestitsiidita. Minister püstitab küsimuse, kuidas tekitada olukord, et oleks põllumeeste ja mesinike vahel vastastikune infovahetus ja poleks anonüümsust.

Andres Tamla toob välja olukorra, kus põllumehed formaalselt teavitavad mesinikke kavandatavatest pritsimistest, aga ütlevad taimekaitsetööde kestvuse ajaks väga pika ajavahemiku - näiteks isegi kuuajalise pikkusega.

Arutelu, kuidas välja töötada paremad infovahetuse võimalused.

Marianne Rosenfeld ütleb, et ka EML tegevmeeskonnas on olnud juba kauemat aega arutelu all teema, kuidas mesinikud ja põllumehed tuua ühise laua taha. Kellegi eesmärk ei ole vaid üksteise süüdistamine, vaid lahenduste leidmine ja koostöö võimaluste otsimine. Ta räägib EML-i mõttest kirjutada PRIA märtsikuisesse taotlusvooru uus projekt, nagu oli mesinduskonverentsi projekt. Selle puuduseks on aga see, et otsus tehtaks alles juulis ja seega ühise laua taha jõutaks alles sügisel. EML-il endal aga ei ole selleks rahalisi vahendeid.

Illar Lemetti teeb ettepaneku, et sellise ümarlaua või koostöökogu võiks kokku kutsuda põllumajandusministeerium.

Arutelu selle üle, kuidas see ettepanek toimib.

Kuna EML-il oli juba konkreetne plaan selle tegevuse algatamiseks, siis otsustatakse, et EML koostöös Põllumajandusministeeriumiga kutsub mesindusorganisatsioonide ja põllumajandustootjate esindajad ühise laua taha koostööseminari le. Toimumise aeg: veebruar 2015. Tehniline tugi ja ruumid Põllumajandusministeeriumilt, sisuline ettevalmistus EML.

Edasi arutatakse teemal, et ka mesinikud on samasugused tootjad nagu teisedki põllumajandusettevõtjad, kes sõltuvad väga suurel määral ilmastikutingimustest. Räägitakse statistikast. Mesilaste pidajaid on ca 6000, neist ca 50 tegelevad ainult mesindusega (100% sissetulek mesindusest), 200-250 mesinikul moodustab mesindus sissetulekust 50%, lisasissetuleku saajaid on ca 800-1000, ülejäänud on kõik paari perega hobimesinikud. Statistika järgselt on Eestis mesilasperesid 43 000, tegelikult võib see arv ulatuda siiski 55 – 60 000.

Arutelu PRIA-registri teemal. Maire Valtin nendib fakti, et hetkel on registri seis ei vasta ootustele. Mesilasperede toetus kindlasti suurendab registrisse registreerunute arvu. See omakorda aitab ka vetametil paremini kontrollida mesilaste tervist ja ära hoida raskete haiguste levikut. Mesinik vajab toetust, et taastoota pered ja et ta oleks ka selliste olukordade eest kaitstud, kus mesilased on surnud ja mürgitajat ei tuvastata. Peame lahenduse leidma „hallile olukorrale“ – mürgitamise põhjustajat ei ole, vastutuskindlustused puuduvad – kuidas kaitsta mesinikke? Mesinikud on silmitsi ka suure koguse konkureeriva importmeega ja seda riikidest, kus mesindust doteeritakse.

Aleksander Kilik algatab jutu fondi teemal, mida võiksid rahastada näiteks taimekaitsepestitsiidide maaletoojad (või nende tootjad-firmad) ja seda fondi võiks toetada riik. See fond võiks töötada näiteks MES juures. Sellest fondist saaks hüvitada mesinikele taimekaitsetööde tõttu tekkinud kahju.

Minister viitab Copa-Cogeca poolt algatatud mesinike ja põllumeeste koostöö heade tavade tööversioonile (memo lisa nr.2), et sellega tuleb kaasa minna ja paika panna reeglid ka Eestis.

Edasi arutati, et PRIA register on väga vajalik, sest see abistaks VTA ja selle kaudu saaks ohjata mesilashaigusi. Kahjuks ei taha mesinikud end sinna kirja panna. Kui oleks riiklikud mesilasperede pidamise toetused, siis paraneks ka registri olukord.

Aleksander Kilik toob näiteid, kuidas on mesinikke toetatud teistes riikides: Läti, Soome, Norra, Taani.

Illar Lemetti teavitab, et Euroopa Liidu rahadest pole võimalik otsetoetusi mesinikele maksta, kuid põllumajandusministeerium on rahandusministeeriumile oma ettepanekud mesilasperede toetuste osas

teinud. Ministeeriumi ettepanekul võiksid toetust saada mesinikud, kellel on vähemalt 10 mesilasperet. Eeltingimuseks muidugi PRIA-registris olemine. **(märkus meeldetuletava infona: EML ettepanek põllumajandusministeeriumile oli, et toetus 1. perest – see sai esitatud 2014.aasta kevadisel ümarlaulal)**

Aleksander Kilk toob välja mesilaste abil tolmeldamise olulise tähtsuse – läbi selle vajavad kõik põllumehed ja ka keskkond mesinikke.

Andres Tamla viitab sellele, et järjest rohkem noori huvitub mesindusest. Seda on näha nii Olustveres õppijatest kui ka EML-i poolt korraldatud 3 kursusest algajatele mesinikele, kus kokku osales üle 100 inimese.

Aleksander Kilk viitab mesilashaiguste seire pilootprojektile, mis oli suunatud vetarstide kaasamisele. Ta toob välja, et väga oleks vaja luua usaldusmesinike võrgustik, kes saaks väljaõppe ja tunneks mesilashaigusi ning haiguste tõrjet ja oleksid abiks VTA-le nn „abipolitseiniku“ staatuses.

Marianne Rosenfeld räägib olukorrast, kus projektide taotlemine organisatsioonile lisarahastuse saamiseks on raskendatud, sest EML peetakse kutseorganisatsiooniks, mis ei kvalifitseeru paljudele taotlusvoorudele. Tegelikult ühendab EML erinevaid mesinikke ja on Eestis oma üle 500 liikmega kõige suurem mesindusorganisatsioon, kuid oma olemuselt ei ole kutseorganisatsioon. Näiteks saaks lisarahastuse korral hakata välja õpetama usaldusmesinikke ja luua vastav võrgustik. Ta küsib otse ministrilt, kas ministeerium saaks anda vastava toetuskirja, et rahastajale anda konkreetsemat selgitust, milleks taotlus on vajalik.

Arutelu käigus lepatakse kokku, et eelnevalt saadetakse ministeeriumile tutvumiseks vastav taotlusprojekt kaaskirja saamiseks.

Maire Valtin tõstatab küsimuse seoses eesti mee turustamise ja maine probleemidega. Ta annab tagasiside sellest, kuidas Reet Karise (Eesti Maaülikool) poolt 2013.a. koostatud uuringu tulemused, mis PM kodulehel avalikustati, meedia poolt suureks puhuti ja kuidas see mõjutas negatiivselt eesti mee müüki. Väga oluline on, et selliseid mitmeti mõistetavaid informatsioone ei pandaks ühesõnaliselt veebis nähtavale. Samuti küsis Maire Valtin võimaluse üle tõsta eesti mee mainet televisiooni reklaamide abil nii, nagu tehakse reklaami eesti piimale ja lihale. Minister pakkus välja ühe kontaktisiku nime, kes võiks eesti mee tõesti lülitada selle reklaami sisse.

Kilk ja Rosenfeld selgitavad juurde, et kahjuks ei saa EML meetarbijaid koolitada ja mee tarbimist propageerida, kuigi sooviks seda teha. PRIA turuanduslike toetuste kaudu on võimalik tarbijat koolitada ja teavitada, kuid seda toetust saavad taotleda vaid kutseorganisatsioonid. Kahjuks erinevalt teistest rahastajatest PRIA hinnangul EML ei kvalifitseeru kutseorganisatsiooniks ega saa toetust taotleda. Tekib nõ „nokk kinni, saba lahti“ olukord.

Ivari Padar teeb ettepaneku, et EML peaks selles osas aktiveerima koostööd teiste liitudega (sealhulgas laiemalt põllumajanduse valdkonnas), kes sinna kvalifitseeruvad. Kahjuks peavad tegevuste elluvijad projekti alguses kulude katteks ise raha leidma, sest projektitegevuste kulud makstakse välja peale tegevuste toimumist ja aruandluse heakskiitmist. EML esindajad on nõus projektide osas koostööd teiste organisatsioonidega alati tegema ja on seda ka varem teinud.

Lõpetuseks korraldati kokkuvõtlikult üle arutatu ja kokkulepped.

Konstrukttiivne arutelu ministri ja asekancleriga kestis plaanitud 30 minuti asemel 1 tund ja 15 minutit.

Memo koostas Marianne Rosenfeld, EML tegevjuht